

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Potrebščina na galici in drugih sredstvih za škropljenje trt.

Kakor vidimo iz razpisa v „Kmetovalcu“, oddaja ces. kr. kmetijska družba kranjska državno galico za škropljenje vinogradov in sicer po razmeroma nizki ceni, to je po 3 K 50 h za kg na mestu oddaje.

Vendar vsak ne dobi galice poljubno množino, temveč največ 35 kg na hektar (10.000 m²) vinograda.

Po izkušnjah je znano, da se rabi za eden ha vinograda za prvo škropljenje kakih 400 litrov, za drugo 800 litrov in za tretje 1200 litrov škropilne tekočine.

Če napravimo to škropilno tekočino pri prvem škropljenju enodstotno (eden kg galice na 100 litrov vode), pri drugem in tretjem pa eninpolodstotno (eden in pol kg galice na 100 litrov vode), potem porabimo na hektar vinograda pri trikratnem škropljenju 34 kg galice.

Iz tega razvidimo, da z ono množino državne galice, ki jo dobimo od kmetijske družbe, lahko izhajamo. Po izkušnjah zadnjih let pa prihranimo lahko polovico galice, ako jo nadomestimo na pol z galunom.

V tem slučaju vzamemo na sto litrov vode za prvo škropljenje samo pol kg galice in pol kg galuna, za drugo in tretje škropljenje pa tričetrt kg galice in tričetrt kg galuna. To škropilno zmes, ki jej seveda moramo pridejati tudi apna, imenujemo Martinijevo škropilno zmes.

Ker se je galun podražil, ga je težje dobiti in se precej težko topi, se je lani v državnih trtnicah preskusilo dvoje nadomestil za galun in sicer žvepleno-kisla glina in bodolitat.

Žvepleno-kisla glina vsebuje čisto glino, ki učinkujoči del galuna, to se pravi, to kar v galunu učinkuje, oziroma podpira učinek galice, se nahaja tudi v žvepleno-kisli glini. Žvepleno-kisla glina je bela,

hudo kisla snov, ki se v vodi jako hitro topi in je cenejša kot galun. Če jo rabimo mesto galuna, moramo pridejati nekaj več apna, koliko, to doženemo najbolj zanesljivo s koščkom belega preskusnega (fenoltaleinovega) papirja, ki pordeči, če ga pomočimo v zmes, ki smo ji pridejali zadostno množino apna. Tak preskusni (fenoltaleinov) papir ne bi smel tedaj nobenemu vinogradniku manjkati.

Mesto čiste žvepleno-kisle gline vzamemo tudi lahko bodolitat. Bodolitat je neka glina, ki se dobiva na otoku Krku v Istri.

Pripravlja ga kemična tvornica na Reki. Bodolitat vsebuje več gline, nego žvepleno-kisla glina sama, ni pa tako čist. Ker ima primešanih nekaj železnih soli, je rjavkaste barve. Topi se pa ravnotako hitro, kot čista žvepleno-kisla glina.

Poskušnje, ki so se s temi sredstvi napravile lani v državnih trtnicah, so pokazale, da se galun Martinijeve zmesi lahko nadomesti s čisto žvepleno-kislo glino, ali pa z bodolitatom, ne da bi trpela učinkovitost te škropilne zmesi.

Podpisani je dal tej zmesi radi okrajšanja ime vojna zmes. Vojno škropilno zmes zoper peronosporo (palež) pripravimo tedaj tako-le:

Za prvo škropljenje vzamemo na 100 l vode pol kg galice in pol kg žvepleno-kisle gline, ali pa mesto gline pol kg bodolitata. Kadar se oboje stopi, primešamo toliko apna (približno eden do eden in pol kg), da izgubi zmes vso kislobo. To poznamo po tem, če v zmes pomočen bel, preskusni (fenoltaleinov) papir pordeči.

Za drugo in tretje škropljenje vzamemo vsake snovi za polovico več, toraj tri četrtine kg galice in tri četrtine kg žvepleno-kisle gline, ali pa mesto zadnje tri četrtine kg bodolitata. Apna je treba seveda vzeti polovico več, zopet toliko, da v zmes pomočen fenoltaleinov papir pordeči.

Če imamo galice zadosti, vzamemo lahko galice nekaj več, to je za prvo škropljenje do tri četrtine kg, za drugo

in tretje pa do eden kg na 100 litrov. To se priporoča zlasti tedaj, če je vreme mokrotno.

Bodolitata ali žvepleno-kisle gline pa ni treba vzeti več kot eno polovico kg za prvo in tri četrtine za drugo in tretje škropljenje.

Bolje pa je, da ne naredimo galice bolj močno, kot je bilo prvotno navedeno, če pa je vreme mokro, da pa raje enkrat več škropimo, toraj mesto trikrat, raje štirikrat na leto.

Tri- do štirikratno škropljenje je pa izvesti od konca majnika do konca julija. Poznejše škropljenje nima pomena in je ven vržen denar. Kdor ni znal ubraniti trto pred peronosporo do konca julija, ta jo tudi pozneje ne bo in če še tolikokrat škropi!

Preskrbimo se tedaj pravočasno s potrebnimi galico in z drugimi pomožnimi sredstvi, to je z galunom, oziroma žvepleno-kislo glino ali bodolitatom. Vse to dobimo pri kmetijski družbi v Ljubljani, ki je prvo pošiljatev galice že prejela. Pa tudi na apno ne smemo pozabiti. Sveže vgašeno, mastno apno je veliko boljše, kot staro peščeno, katero učinek galice samo slabša. Če ne moremo dobiti apna, si lahko pomagamo s sodo, ki je enako dobra, čeprav malo dražja kot apno.

Konečno pa ne smemo pozabiti še na eno sredstvo, to je na že zadnjič v tem listu opisan saloidin. Tega sredstva primešamo pri vsakem škropljenju galični (oziroma Martinijevi ali vojni) škropilni zmesi pol kilograma na 100 litrov in sicer še-le za apno. Apna moramo radi tega dodati malo več kot sicer, toliko namreč, da v škropilno tekočino pomočen bel preskusni papir močno pordeči. Potem še-le raztopimo notri še eno polovico kilograma saloidina in sicer na ta način, da ga stremo v košek, ki ga držimo nad čebrom in nalivamo nanj že pripravljeno škropilno zmes. Kadar se je ves saloidin raztopil, vso zmes še enkrat dobro premešamo, pre-

vidoma še enkrat preskusimo s fenoltaleinovim papirčkom in gremo škropiti.

Saloidin je nadomestilo za žveplo proti plesnobi na grozdju. Za trikratno škropljenje ga rabimo na hektar vinograda 12 kg, če škropimo štirikrat, pa 18 kg. (Cena je 1 K 20 h za kg.) B. Skalický.

Gospodarstvo.

Spomladansko delo. Ministrstvo je 26. februarja izdalo naredbo, da je vsak poljedelec dolžan spomladati obdelati vsa svoja za kmetijstvo pripravna zemljišča. Obdelati se mora tudi ona zemljišča, kjer zimski setev ni uspela. Žetvene komisije morajo poskrbeti, da se to delo izvrši pravočasno in popolnoma. Zemljišča, ki jih vsled vojne ne more obdelati lastnik, mora obdelati občina, ki sme zahtevati plačilo dejanskih stroškov. Zemljišča, ki ne bi bila obdelana iz drugih, kakor zgorajšnjega vzroka, navzlic dolžnosti, sme obdelati občina, če upravičeni do določenega roka ne opravi pripravljavnih del. Če se občina ne posluži te pravice najkasneje do 23. aprila, sme okrajno glavarstvo zemljišče oddati sosednji občini ali kakim tretjim osebam. V tem slučaju gre ves pridelek obdelovalcu. Zemljišča pa se ne sme nakazati kakim tretjim osebam, če posestnik do 31. marca verjetno izkaže, da bo zemljišče tekom leta porabil kot stavbišče ali pa v tak namen, ki obdelanje izključuje sploh ali od gotovega roka dalje. Da se zabrani spekulacije, je prepovedano dajati v podnajem zemljišča, ki jih je tretjim osebam nakazalo okrajno glavarstvo.

Oranje z motornimi plugi. 5. armadno poveljstvo je kupilo za Kranjsko dva motorna pluga, s katerimi se bo interesom preoralo za pomladansko setev potrebna zemljišča. Opozarja se, da vojaških konj letos kmetovalci ne dobé na posodo. Kot odškodnino se zahteva za vsak preoran oral K 28. Priglasiti se je takoj pri žetvenem častniku, naporočniku R. Steiner v Ljubljani, Miklošičeva cesta 8 (na dvorišču).

LISTEK.

Parlamentarji.

(Konec.)

Poročnik Joško M.

Zastavonoša se je začel bližati, za njim drugi štirje. Hitro poiščem pripraven prostor, da bi jih sprejel v jarek ter jih počakam. Sovražniki prekoračijo naše žične ovire in se pomikajo naravnost proti meni. Tresoč se, kakor šiba na vodi, stopijo v naš jarek. Rute smo imeli že pripravljene ter smo jim brzo zavezali oči. Vprašamo jih, kaj hočejo in oni korporal, ki je znal edini nemško in, kakor se je pozneje skazalo, tudi hrovaško, je ponovil prejšnje.

Med tem se je telefonično obvestil bataljonski poveljnik, a kompanijski poveljnik je bil že zraven. Na povelje bataljona odpeljemo oficirja, vojnega kurata in korporala na naše višje poveljstvo, infanterista smo pa obdržali v rojni črti.

Kako se je godilo italijanskemu nadporočniku, vojnemu duhovniku in korporalu pri naši komandi, mi ni natančno znano; baje so bili silno zadovoljni. Zanimive stvari sta mi pa pravila infanterista v strelnem jarku.

Eden je bil po postavi velik, kakor naši Bošnjaki ali italijanski beneški Slovenci; drugi je bil nizek in čokat, pravi italijanski zidar. Prvi je bil silno zgovoren in z gledal precej olikan mož; pravil je, da ima v civilu veliko drogerijo v Genui in sedaj pa je pridelen saniteti ter si je že veliko zaslug iztekel za domovino. Drugi ni veliko govoril, pač je pa pritrjeval, da je resnica, kar njegov tovariš izpoveduje. Poslušajte, kaj nam ta polentar govori:

„Danes zjutraj, pri šturmu, sem bil tu gori na hribčku skoraj med prvimi. Tam sem obvezal našega poročnika, ki je bil težko ranjen in je najbrže tam gori tudi zdihnil; dal sem enemu vašemu vojaku kave piti ter se mi je zahvalil. Nato sem hotel dalje, kar začujem desno vaše rjovenje „hura“ ter sem jo pobrisal nazaj. Kajti vi ste z vraga! Tedaj smo mi bili zopet tepeni, pa kaj si hočemo. Se bodo naši oficirji že naveličali!“

„Kateri vaš regiment je bil danes tu pri napadu?“ ga prekinem.

„Prvi alpski regiment iz mesta N. pri Genui.“

„Kakšno razpoloženje vlada med vašimi vojaki, ker nikdar ne zmagate, a ste vedno poraženi?“

„Če zmagamo mi, smo mi gospodje, če vi, ste vi gospodje!“

„Toraj smo vedno mi gospodje!“

Mož se je zamislil.

„Kakšen namen ste imeli danes? Kaj ste hoteli pravzaprav?“

„To mi pa ni znano, gospod. Morali smo vas napasti, ker smo dobili tako povelje. Neredi smo šli, zato so infanteriste šarži s spletenimi biči naprej podili. Zazkazano nam je bilo, da moramo te vaše postojanke na hribčku zavzet in vsacega oboroženega Avstrijca zaklat, predvsem vaše častnike.“

„Kaj so vam še pravili vaši poveljniki?“

„So dejali, če Avstrijci kakega našega vojaka živnega v roke dobe, da ga živnega pokopljejo ali ga pa takoj iz kože slečejo, — večjih barbarov da ni, kot ste Avstrijci.“

„Tako! Kot vidite, to ni resnica! Pač bi pa mi vam kaj tacega lahko očitali, ker smo že sami kaj podobnega doživeli.“

„Našemu regimentu ne! Pri nas so najdostojnejši ljudje. Nekateri pešpolki iz Kalabrije so res barbarski, a pri nas se ne spomnim, da bi kedo storil kako neumnost.“

„Kakšno razpoloženje vlada med civilnim prebivalstvom v Italiji?“

„Silno slabo je! Ljudstvo je jako nezadovoljno. Več vasi v Zgornji Italiji je popolnoma praznih, ker je prebivalce vojaštvo postrelilo radi upora.“

„Ali bi že radi videli, da bi bil mir?“

„O jej! To bi bili mi veseli! Vsak dan, kolikor časa bi tukaj ostali, bi vas k nam povabili na — polento. Če bi pa mir skoraj prišel, vas povabimo v Benetke in po bratovsko bi se imeli. Radi bi videli, da bi bili zopet prijatelji.“

„Ali ste kaj jezni na Cadorno?“

„Cadorna je norec!“

„Ali ste danes kaj ujetnikov dobili?“

„Samo enega! Pa ta je znal dobro italijansko; dali smo mu jesti in je bil jako vesel ter je marsikaj pravil. Koliko ste pa vi naših ujeli?“

„Čez petdeset!“

„Kedo pa ste to? Katere avstrijske narodnosti ste?“

„Mi smo Slovenci! Ali so vam Slovenci že kaj znani?“

„Slovenci? Da! Iz Podgore in Oslavja! O, znani so nam! Naši častniki so večkrat pravili, da so Slovenci najboljši avstrijski vojaki. To smo danes videli.“

„Če boste nazaj spuščeni, le povejte častnikom, da s Slovenci se ni za bost.“

Tolažba v času trpljenja.

(Dalje.)

Kadar je treba z deli pokazati moč, potem propade nevera. V bojih ne koristijo le lepe moderne fraze in besede, temveč zaupnost v zmago in nadčloveški napor. K temu nas pa vspodbuja le sv. vera. Kaj bi mi dosegli s pomočjo nevere, brezverstva? Ničesar! Da smo sledili klicu cesarja in domovine, to se imamo edino zahvaliti veri. Kajti ona je tista moč, ki nas je slabe in uboge prerodila tako, da smo s čilimi močmi odkorakali na polja grozot in smrti, na širna bojišča. Kaj ti pomaga nevera, kadar zapustiš udobno domačo hišo, kadar se posloviš od ljubih domačih, od starišev, sester, bratov? Kaj ti torej stori nevera dobrega, kadar zapustiš domačo vas in moraš v mraz in noč? O, nevera, kje je tvoja moč? Kam so šle tiste visokodoneče besede? Ko so bili milijoni poklicani na brambo domovine, tedaj se je dosti jasno pokazalo, da je brezverstvo ničev, podobno gnilemu sadu. Vera pa je moč in upanje in ljubezen. Preje so brezverci vpili: „Proč od Boga! Mi sami smo Bog, mi sami si dajemo zakone in zapovedi!“ Tako so klicali in niso pomislili, kaj jih čaka v bližnji prihodnosti. Ko pa je izbruhnila svetovna vojska, so kmalu utihnila njihove baharije in večina je sprevidela, kolike moči dahne katoliška vera in zato so se vrnili k njej in se kesali svoje brezbriznosti. Drugi pa so v obupu končali svoje pregrešno življenje na fronti. Spoznali so, da je njihov nazor ničev, da jim ne prinese tolažbe v smrtni uri. Vojska sama je dokazala, da stoji nevera na majavih nogah in da se ji ziblje temelj. Tisoči so pustili prejšnje bogokletno življenje in se vrgli v naročje edino pravi katoliški veri. Neki socialni demokrat, ki je veliko let smrtno sovražil sveto cerkev, in ki je tudi svoji ženi prepovedal prestopiti prag cerkve, je, predno je odšel na fronto, spoznal, da je njegovo dosedanje naziranje nepravdo in zato je naročil neki sosednji ženi, naj ona zanj moli. Ko ga je ta vprašala: „Kako to, da me prosite, naj molim za vas, saj vi tako ne verujete v Boga?“ — ji je imenovani mož odgovoril skesano in ponižno: „Zopet verujem in kadar se — ako Bog da — vrnem iz vojske, hočem po božjo živeti.“

Vojska je konec napravila brezverstvu, samopovišanju in zaničevanju Boga. Kako bi naj vskliknil vojak na fronti, obdan od tisočih nevarnostij: „Jaz zaupam le v samega sebe, Boga ni. Moja moč je, ki kaj velja . . .!“ To bi bila blaznost, če bi kdo spričo smrti govoril tako bogokletje.

Mi smo sicer krotki kot ovce, a v boju smo divji kot Levi.“

„Če pridem nazaj, bom dal v časnike, kako so Slovenci prijazni in dobri ljudje, Kar smo se nocoj menili, vse bo v italijanskih časopisih, da si ovekovečim današnji pohod k vam. Jaz si nisem predstavljal od vas kaj takega.“

Nato nam je začel ponujati čokolado, tabak in cigare. Tudi cvibaka je še imel po žepih. Pravil je, da največ dobe, — fašejo cvibaka, sicer je menaže že bolj malo. Mi smo mu dali pa najboljših cigaret in ni jih mogel prehvaliti.

Nastala je že trdna, a mesečna noč. Italijana je začelo skrbeti, kako da ni njihovih oficirjev še nazaj. Njihova švarm linija da bo začela streljati, ker si bo mislila, da smo parlamentarje obdržali brez odgovora.

Razodeli smo mu, da je še nemogoče priti nazaj, ker je daleč do naših višjih komand. Treba pa, da se je pošteno pomeniti, za kar prosijo.

Vendar mi nista dala miru; posebno mlajši je bil silno nervozen. Prosil me je, če bi smel nazaj ter povedal tam doli, da

Naši hrabri borilci pišejo iz bojnega polja vse drugačno prepričanje. Oni pravijo: „Le Bog je tisti, ki me je obvaroval smrti! Bog mi je pomagal, hvaljen tisočkrat! Verujem v Boga in zaupam vanj!“ To je veroizpoved bojnega polja. In ta vojnaizpoved je resnična, je nastala iz tisočih bolesi in izkušenj. Da, Bog je in njegove modre roke stojé nad veselstvom razprostrte. To mora spoznati vsak nevernik v strelnem jarku jasno in odkritosrčno. Zato ni čudno, če naši vojaki tako hrepené po sv. zakramentih: po sveti spovedi in svetem obhajilu. Sila kola lomi, ali: v sili se učiš moliti. V trenutku osamelosti in obupa moraš vsklikniti: „Bog je!“

(Dalje sledi.)

Cenjenim naročnikom.

Še dve številki izideta 32. letnika „Dol. Novice“. Kdor ne pošlje do zadnjega marca naročnino naprej za celo leto 1917, mu bomo do aprila list ustavili. Razume se, da bližnjim naročnikom in Novomeščanom nismo poslali položnic, ker ti plačujejo navadno osebno v upravnistvu. Prosimo toraj danes še posebno Novomeščane in okoličane, da se odzovejo in prinesó takoj naročnino za nazaj in za naprej.

Drugo prošnjo pa pošljemo danes v ribniško dolino. Primeroma zavednim in imovitim Ribničanom in prebivalcem ondotnih velikih krajev in okrajev imamo bore malo naročnikov na „Dol. Novice“. Znano je, da so pa naročeni na vsakovrstne druge liste. — Prav vljudno prosimo naše drage tamošnje naročnike: Zavzemite se za naš list in priporočujte ga vsepovsod! Naj se naročuje tudi edini dolenski in domač list! —

Ko so se „Dol. Novice“ leta 1885 ustanovile, smo imeli ravno v prijazni ribniški dolini največ naročnikov. Sedaj pa izgleda zelo žalostno za nas ravno tam, kakor kažejo naslednje številke: Pošta Ribnica ima samo 9 naročnikov, Dolenja vas 2, Ortnek 2, Sodražica 1, Videm pri Dobrépolju 4, Kočevje 5, Stara Loka 2, toraj skupaj 25 naročnikov! Velike Lašče, Vel. Poljane, Loški Potok, Podgora, Rob, Sv. Gregor, Gorá, Jurjevica, Struga itd. pa nobenega naročnika! Ko bi vsaka vas omenjenih krajev dala le enega naročnika in večji okraj 10 do 20 naročnikov, koliko bi se že to poznalo pri našem listu na dobro!

Dolenjci! Agitirajmo z združenimi silami za obstoj svojega edinega dolenskega časnika!

Uredništvo in Upravnistvo.

Avstrijci nič slabega ne nameravajo. Prihodnji dan, da se vsi vrnejo.

Kakor je hotel, tako se mu je ustreglo. V noči mož odide in se brzo vrne s poročilom, da je vse v redu. Nato pride povelje, da moramo tudi ta infanterista odpeljati na bataljonsko poveljstvo. Povemo jima in bila sta vesela. Zavežemo jima oči in na: „Andiamo, andiamo“ sta jih dva Janeza odpeljala.

Noč se je nagnila proti jutru. Na sovražni strani je vladal popolni mir. Celo rožno jutro in nastopni dan je bil poln praznične tihote. Polentarji so čakali na odgovor in odgovor je sledil popoldne.

„Feldpatra“ in korporala so naši spustili nazaj, da prineseta pismemo potrdilo od italijanske višje komande zato, kar prosijo in nato, če bo odgovor ugoden, spuste zopet vse nazaj.

Čakali smo, da se zopet vrneti, a čakali smo zastonj. „Feldpatra“ in korporala ni bilo nazaj in začeli smo zopet svoj dnevni red. Primotenente in infanterista so se pa veselili, da so tako poceni prišli v ujetništvo.

V trajen spomin dijakov-junakov novom. gimnazije.

V dveh številkah „Dolenskih Novic“, smo pojasnili potrebo in važnost vojnospominske ustanove za dijake novomeške gimnazije. Naj še pridenemo eno novo misel. Poglejmo nekoliko po svetu! Za kaj se vse izdaja danes toliko denarja? Ali se ne opazuje tudi velika razkošnost, vkljub toliki draginji, v mestih in na deželi, če ne pri vseh, vsaj pri mnogih? Ali bi ne bilo bolje, da bi se preostali denar, ki ima itak malo vrednosti, porabil v boljše in splošne namene, kakor je ravno vojnospominska ustanova za dijake? Ali morete boljše porabiti denar, kakor pripomoči po preostalih svotah nadarjenim do boljšega kruha, ki vam bodo celo življenje hvaležni? Ali morete v bolj splošne namene dati svoj denar, kakor ravno po takih ustanovah, po katerih si bomo vzgojili dobro in navdušeno izobraženstvo, ki bo vse svoje moči napelo v korist tako zatiranemu slovenskemu narodu. Zato si pritrčajmo v eni ali v drugi stvari, kakor smo se zdaj, v času svetovne vojske privadili, ter darujmo vsak po svoji moči za nameravano dijaško ustanovo. — Temu prijaznemu vabilu so se že odzvali nekateri velikodušni darovalci, katerim bodo gotovo sledili premnogi, osebito, ko prejmejo naše položnice in oklice.

Do sedaj so darovali: Gospod dr. Leopold Picigas, župnik, Stetten pri Korneuburg-u, 100 K; g. Evgen Jarc, c. kr. profesor, državni poslanec itd., 100 kron; g. Jožef Barle, c. in kr. poročnik v rezervi, Feldpost 632, 30 kron; gospod dr. Josip Marinko, c. kr. profesor v pokoju, Mavčiče, 25 kron; gospod Janko Barle, kanonik, Zagreb, 20 K; g. Janez Kramar, župnik, Ribno pri Bledu, 20 K; g. Ivan Šašel, župnik v Adlešičih, 20 K; g. Urban Horvat, urednik, 20 kron; gosp. Davorin Vukšinič, oskrbnik, Metlika, (40 K) poslal 15 K 6 h; gosp. Franc Brežnik, c. kr. gimn. ravnatelj, Rudolfovo, 10 K; g. dr. Ciril Ažman, c. kr. gimnazijski profesor, Rudolfovo, 10 kron; g. dr. Viktor Tiller, c. kr. gimn. profesor, Rudolfovo, 10 K; g. Ivan Mevželj, kaplan, Trnovo, Notranjsko, 10 K 6 h; g. Franc Florjančič, c. kr. poštar, Št. Peter, 5 K 10 h. Skupaj 395 K 22 h. Bog plačaj stoterokrat! Prosimo vljudno nadaljnjih darov.

Dopisi.

Iz Novega mesta. V visoki starosti 87 let je umrl v Novem mestu Radeckyjev veteran g. Mihael Zega, c. kr. sodnijski sluga v p., dne 2. marca. Kdo ni poznal v novomeškem okraju in daleč na okrog po Dolenskem moža visoke, močne rasti z izredno dolgimi brkami? To je bil rajni Miha, ki se je rodil leta 1830 in se je udeležil z očetom Radecky-jem vojsk v Galiciji in na Laškem leta 1859. Kaj rad je pripovedoval zanimivosti iz časov vojske in svoje vojaške službe. Služil je kot četovodja pri takratnem tržaškem polku grof Wimven, št. 22. Sedaj je ta polk večinoma sestavljen iz hrabrih Dalmatincev in Slovencev. Po končani 12 letni vojaški službi je bil orožnik v Trstu pri 7. orožniškem poveljstvu. Na to je stopil kot paznik v c. kr. kaznilnico na ljubljanskem gradu. Od tukaj se je preselil zaradi bolehnosti v lahkejšo službo v Novo mesto za mitniškega paznika. Kmalu potem ga pokliče takratni predsednik okrožnega sodišča g. Gerdešič v službo sodnijskih slug, katero je po rajnem v bogupočivajočim g. Ferliču upravljal vestno okroglih 30 let, nakar je bil upokojen zaradi bolehnosti l. 1904. — Rajni je bil odlikovan z vojno svetinjo iz l. 1859., s tremi jubilejnimi svetinjami in z zaslužnim križcem za cesarske zasluge. — Priženil se je v staro odlično rodbino Zurčev, po domače Potokarjevo v Kandiji.

Zanimivo je slišati, da je stal njegov polk pri poroki blagopokojne cesarske dvo-

jice Franca Jožefa I. in Elizabete v parnem špalirju. Naš Miha pa je ostal tudi vojak z dušo in telesom vse dolgo življenje. Pokazal je svoj vojaški značaj in pogum ob vsaki priliki. Nekoč je zapazil, da ga zasleduje v gozdu v Kačji ridi neki človek. Rajni je nosil namreč večkrat sodnijski denar seboj, ki ga je nabral pri dostavljanju, a nikdar pa ni nosil orožja; vso moč je imel v svoji palici, ki mu je bila spremljevalka na vseh potih. Ko je tedaj čutil zasledovalca je obstal, čakal in zakričal, da so ptice preplašene vzletele: „Pojdi sem, da se vidimo v obraz!“ Seveda je dotičnik s korajžo vred izgubil v temi.

Rajni Miha je imel še več starih tovarišev, ki so ga ljubili in še živé, kakor: gg. Schmidt in Schweizer; posebno še gg. Zorko in Kondrič, ki sta z njim služila očeta Radecky-ja. Poznali so ga vsi starejši kmetje; marsikateri se je zjokal, ko ga je prišel kropit. Sedanja navadna bolezen pljučnica mu je skrajšala življenje. — Kratko pred smrtjo se je sklonil še po konci, zahteval svojo zvesto palico in je sam podpisal pismonoši nakaznico za zadnjo prejeto pokojnino; čez dober dan je izdihnil svojo blago dušo.

Da je bil pokojni g. Zega vseskozi dober, krščanski oče in mož, spričuje, da so trije njegovi sinovi duhovni, dve hčerki ste redovnici, eden sin nadoficial; ena hčer pa živi v Novem mestu, katero je odločila božja previdnost, da je zatisnila trudne oči svojemu dragemu očetu.

Pokojnemu Mihi se je pa izpolnila tudi njegova zadnja želja, da je bil položen k počitku na pokopališče sv. Mihaela, svojega patrona, katerega je vedno častil in ga klical na pomoč še v zadnjih trenutkih. Pogreb je bil lep, a bil bi še, četudi ob zelo neugodni poti, veliko lepši, da bi meščanje in okoličani vedeli, kako je skrbno povpraševal zadnje dni: „Kako rad bi vedel, ali bo šel kedo in koliko jih bo šlo za mojim pogrebom?“

Blagi Miha, vživaj pri svojem patronu večni raj!

Iz Skopice, župnija Cerklje pri Krškem, dne 4. marca: Danes zjutraj so našli pred pragom g. Zevnika na Gorenjih Skopicah v cekarju novorojeno dete ženskega spola, z listom sledeče vsebine: „Draga prijateljica! Sprejmi to moje dete, kakor za svoje, ne srdi se nanj, bodi mu mati in botra, ker ni še krščeno. Jaz ga ne morem preživljati, ker se sama od mladosti po svetu potikam, ti pa nimaš otrok in ga bodeš že preživljala. Z Bogom! Iz daljnega kraja.“ — Gospa M. Zevnik je takoj peljala otroka h krstu v Cerklje. Pri krstu so dali otroku ime Marija. Čigavo je, se bo že poizvedelo.

Iz Bele cerkve. Slovo in naročilo. Še zadnjič zvoni zvon iz lin. V slovo in prejšnjih dni spomin. Kaj ste bili nam, čutimo sedaj, ko je tudi vas poklicala dolžnost za dom v bojni grom. Radostna so bila naša srca, ko ste skupno zadoneli in nam oznanjali rojstvo Zveličarja. Širila so se naša srca, ko ste oznanjali vstajenje Gospodovo. Plakali ste z nami, ko nas je žalni sprevod popeljal na pokopališče. In danes, tudi za vas je došlo slovo. Za vami se nam solzi oko. Klicani ste na branik domovine; idite. Že smo dali brate, sinove in može, damo tudi vas. Dvoglavni avstrijski orel naj plove z vami. Varujte in ščitite ga. Če vas popelje pot na jug ali sever, vzhod ali zahod, povsod so naši bratje; nesite jim pozdrave iz domovine. Četudi krije marsikoga črna prst tuje zemlje, kateri živijo, jih varujte. Mrtve pa maščujte. In naj skoraj bi priplul na tužno zemljo angel miru.

Iz Št. Ruperta. V naši župniji so 19. m. m. zvonove vzeli, kar je nam bilo zelo hudo za njimi. No, pa kaj hočemo, država potrebuje, da se doseže zmaga in mir. Vse se bo pozabilo in drugi zvonovi se bodo še po vojni dobili, samo da se naši dragi iz vojne še zdravi vrnejo. — Na pustni dan zvečer ob pol polnoči je začelo goreti gospodarsko poslopje v Kro-

harjeh; zgoreli so tudi štirje prašiči. Do sedaj še ni znano, kako da je požar nastal. — Smrt ni res samo na vojski, tudi po šent-ruperski župniji na vso moč dela; prvo postno nedeljo so bili v župniji kar štirje mrliči, tri žene in eden mož. Zvečer je pa še pograbila nagloma čvrsto, zdravo dekle, Amalijo Urnik z Vesele gore, stara 28 let; ko si je postiljala postelj, se je kar zgrudila mrtva na tla. — Na Hrastnem prav dobro napreduje rudokop; rudo koplje 25 vojakov. Žal, da sta samo dva iz naše občine in eden iz mokronoške. Želeti bi bilo, da bi več vojakov domačinov dali, da bi še doma vsak na svojem domu lahko kaj delal.

Iz Adlešič, 26. febr. Danes zjutraj ob tričetrt na 3. uro čutili smo pri nas v vsi fari precej močan, valovit potresni sunek, ki je prišel od zahoda. — Včeraj, v nedeljo, so vidili v naši župniji prve znanilce spomladi, škorce, in sicer v Tribučah štiri skupaj. — Mohorjeva družba šteje letos pri nas 74 udov, tri več od lani. — Take strašne zime, kakor jo imamo letos v tem mesecu, ni bilo pri nas že 24 let, t. j. od leta 1893, ko je kazal toplomer 14. januarja 24 C zime, a letos 10. febr. zjutraj ob 7. uri — 20 C, popoldne ob 2. uri pa — 10 C. Snega pa smo imeli do enega metra in čez.

Iz Radovice. Padel je na tirolsko-laškem bojišču 21. februarja korporal Martin Režek iz Bojanje vasi števil. 6, župnije Radovica, nečak preč. g. kanonika Zlogarja. Istega dne je pisal še svojim starišem, da je še živ in zdrav, in da imajo tam lepo spomladansko vreme, kakor pri nas o svetem Juriju. Ob Božiču je bil doma na dvadnevem dopustu in kakor bi slutil, da ne bo več videl svoje domačije, se je izredno težko poslavljaj od doma.

O tem junaku so „Novice“ že dvakrat poročale, prvič že z dne 14. oktobra 1914, kako se je hrabro boril pri Premyslaniju v Galiciji, kjer je bil tudi ranjen in je tudi ozebel, da se je moral več tednov zdraviti po bolnišnicah. Potem je bil premeščen na laško bojišče ob tirolski meji. Za svoje junaške čine — vjel je z veliko nevarnostjo za svoje čete večji oddelek Italijanov — je bil odlikovan s hrabrostno svetinjo I. razreda, pozneje pa je dobil še srebrno hrabrostno kolajno II. razreda. Bil je dober mladenič, korajžen in precej nadarjen. Tovariši njegov, ki je starišem sporočil smrt, piše, da so ga vsi zelo spoštovali in radi imeli.

Njegov mlajši brat Anton, je kot prostovoljni strelec smrtno ponesrečil nekje pri Ljubljani. Ko je zvedel to Martin, je pisal med drugim svojemu župniku: „Prosim Vas, da opravite eno sv. mašo za zveličanje njegove duše, da malo poplačam, če sem mu mogoče prej naredil kaj žalega; ker jest vedno mislim na njega in njegov spomin mi prihaja vedno pred oči in upam, da če se nahaja v nebesih, bode i on gotovo prosil za-me, da se srečno povrnem nazaj k starišem, da jim olajšam trpljenje, ali pa, če je božja volja, da me sovražna krogla zadene, da pridem i jest gor k njemu, kjer ne bo več tolikega zemeljskega trpljenja. — Kot vaš nekdanji šolski učenec bi vam imel veliko svojih doživljajev popisati iz bojnega polja, ali je preobširno, le toliko, da se nahajam pri zdravju.“

Nenadna nezgoda mlajšega je stariše tako potrla, da sta oba zbolela in bila ob jednem previdna. Zdaj sta popolnoma osamljena, vendar junaško prenašata težke udarce, v živi veri pokrepčana. Dal Bog kmalu zmago našemu orožju in mir, za kar prosimo v skupni molitvi vsako nedeljo in praznik.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. Po poročilu „Pesti Naplo“ 5. t. m., iz stana armade Borovevica, se v goriskem odseku zbira izvanredno veliko italijanskega topništva. Vse kaže, da je začetek desete soške bitke le še vprašanje nekaj dni. — Dne 5. t. m. se uradno poroča, da se je na

primorski bojni črti, ko se je zjasnilo, topniški in ogenj metalcev min zopet poživel. Na večer so Italijani posebno Kstanjevo ljuto obstreljevali. V bližini Dole pri Tolminu vpadle so patrulje pešpolka št. 37 v od zadaj ležeč sovražni zvezni jarek, premagale so posadko ter privedle, ne da bi same imele kako izgubo, deset ujetih sovražnikov. Na tirolski vzhodni bojni črti napadajo Italijani severno San Pellegrino doline proti Cima di Costabella. Po spremenjajočem se boju se jim je posrečilo, neko našo prednjo postojanko zasesti. Boj še ni zaključen.

Rusko bojišče. Na vzhodu se pripravljajo na nemški bojni črti mej Rigo in v jezerskem ozemlju jugozahodno Dinaburga Rusi na nov napad, katerega smoter je zopetna osvojitve v predpolju mostišča Rige nedavno izgubljenih postojank in znabit tudi prebitje bojne črte v smeri proti Mitavi. — V Galiciji so naše poizvedovalne čete ugotovile jako važne podatke, o razvrščenju sovražnih moči, kateri svojih moči za spomladno ofenzivo tu še ni popolnoma zbral in ima sprednje črte jako slabo zasedene. Toda mi poznamo ta način iz predčasa Brusilove ofenzive, in vemo, da ima rusko vodstvo za bojno črto in v etapnih prostorih znatne moči zbrane, da jih za bodoči napad temeljito izvežba; pri tem se ne vpoštevajo manjši nedostaki ob bojni črti, kakor se je zgodilo pri Mesticanesti, da le ne povzročijo taktične škode. — Ob Seretu omejuje hud mraz vsako bojevanje in se vsled tega vršé le boji s patruljami in streljanje s topovi.

Zahodno bojišče. Kakor poroča nemško uradno poročilo 5. t. m., poživilo je na več mestih bojne črte bojevanje. Severno Somme napadli so Angleži po močnem ognju južno gozda St. Pierre-Vaast. Po hudem boju ostal je kos jarka ob cesti Bouchavesnes-Moslains v njih rokah; v ostalem so bili odbiti. Na vzhodnem bregu Moze vzele so nemške čete z napadom francosko postojanko ob gozdu Caurieres v približni širini 1500 metrov ter odbili vse nočne protinapade Francozov. Tudi ob jugovzhodnem vogalu gozda Fosses odvzeli so Nemci Francozom neko važno točko. Poleg krvavih izgub, katere so dognali nemški preko pridobljenih črt napredujoči poizvedovalci, je bilo šest častnikov in 572 mož ujetih ter 16 strojnih pušk in 25 brozstrelnih pušk zaplenjenih. V mnogoštevilnih zračnih bojih zgubil je sovražnik 4. t. m. 18 letal, eden je bil sestreljen s zemlje. Nemci so izgubili štiri letala.

Na morju. Kako delujejo podmorski čolni in kakšno ogromno škodo povzročajo našim sovražnikom, kaže jasno poročilo „Neue Züricher Ztg.“ iz Haaga 5. t. m., po katerem je bilo v mesecu februarju, to je v 28. dneh, uničenega najmanj 700.000 ton ladijinega prostora.

Spomin na vojne zvonove.

II.

Omenili smo zadnjič, da bode za poznejše rodove važnega zgodovinskega pomena izkaz zvonov, ki so odšli v letih 1916 in 1917 v vojsko, ter smo prosili vse dolenske preč. župne urade za tozadevne podatke.

Zvonovi za vojne namene iz nove meške dekanije.

Župnija Prečna. 1) Na podružnici M. B. v Dol. Straži sta šla dva zvonova na vojsko, in sicer: Veliki s težo 598 kg. Ta zvon je zgorel l. 1841, kakor nam pove napis v latinskem jeziku: „Leta 1841. sem umrl v ognju in leta 1842. sem zopet vstal po Antonu Samassa v čast Matere Božje.“ (A. 1841. in igne mortua et per Antonium Samassa Labaci a. 1842 ad honorem B. M. V. resurrexi.) Z njim se je odpeljal četrti (najmanjši), ki je zagledal isto leto luč sveta (1842. Poslovila sta se od cerkve M. B. 26. februarja. — 2) Na podružnici na Gor. Kamnicah sta se zglasila „ta“ velika dva; največji tehta 235 kg, vtil ga je Ant. Samassa l. 1861., drugi pa 124 kg, a je starejši; vtil je bil po Ant. Samassa leta 1847. Sneti 27. febr. — 3) Na Dol. Kamnicah je samo „ta“ veliki „ajnruckav“, ker sta manjša dva preokorna. Tehta pa 185 kg; vtil ga je Ant. Samassa leta 1840. Sneti 27. febr. — 4) V Zalogu so pa 28. februarja vsi trije zapustili sv. Martina, ker so še v najboljših letih; vtil jih je Albert Samassa leta 1891. Po velikosti tehtajo: 291 kg, 159 kg in 85 kg. Da bodo pa vendar ljudje vedeli, kdaj bo treba opoldne iti k mizi, jim bo zanaprej klical majhen, a častljiv zvon, ki se je doslej čutil za pastorka; svoj čas

je bil v grajski kapeli na Breitenau. Koliko tehta, tega zvonar ni zapisal nanj; visok je pa ta mož 37 cm, širok pa 27,5 cm. — 5) Od župne cerkve Prečna so trije vpo-klicani; menda so se čutili preveč zapostavljene v stari cerkvi sv. Elija. Največji tehta 823 kg; vtil ga je Ant. Samassa l. 1833. Tretji po velikosti nosi 236 kg bron; je pa istega leta, kakor prejšnji. Četrti (najmanjši) ima le 91 kg, a star prav toliko, kakor prejšnja dva. Sneti 28. februarja.

Vsi zvonovi so bili okrašeni z vencí, cveticami in smerekicami; zakaj dekleta so rekly: Če gredó fantje in možje „okran-cani“, zakaj se tudi zvonovi ne bi postavili!“

Priporočujemo se za točne nadaljne dopise in podatke od drugih župnij, da bode statistika popolnejša.

Domače in tuje novice.

Deželni predsednik g. grof Attems je obiskal 1. marca občino Zatičino, si ogledal samostan in obiskal šolo.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu februarju 1917 je 176 strank vložilo 143.666 kron 13 h; 141 strank vzdignilo 131.780 kron 75 h; torej več vložilo 11.885 K 38 h; eni stranki se je izplačalo hipotečnih posojil 2280 K; stanje vlog 4.745.783 K 52 h; denarni promet 508.591 K 59 h; vseh strank bilo je 621.

Razglas. Vsled odloka c. kr. dežel-nega predsedništva v Ljubljani se mora osebni promet po železnicah na vsak način na najnujnejšo potrebo omejiti. Vsled tega se nastopno ukrene: 1) Dovoljenje za potovanje si mora vsaka oseba tukaj osebno izprositi. — 2) Nujnost potovanja mora županstvo pod lastno odgovornostjo župana na potrdilo istovetnosti potrditi. — 3) Razven v dokazano nujnih slučajih se bodo potne legitimacije tukaj izdajale le ob pondeljkih, četrtkih in sobotah, in sicer od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne. V tem času posluje tudi štacijsko vojaško poveljstvo, katero mora vsako potno legitimacijo vidirati in podpisati. Predstojeci razglas stopi v veljavo dne 10. marca t. l. in se bo najstrožje izvrševal.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo, dne 28. februarja 1917.

Imenovan je g. c. kr. finančni konceptni praktikant dr. Fran. Kržan v Ljubljani, za c. kr. finančnega koncipista in referenta v Črnomlju in je prišel 5. t. m. na svoje novo mesto.

Nesreče. Jože Simončič, hlapec v Pletterjah, si je zlomil levo roko v podlehtju. — Danijel Nemeč, begunec iz Št. Petra pri Gorici, si je zlomil levo nogo v goleni. — Alojzij Mihelin, ključavničarski vajenec iz Novega mesta, si je zlomil levo nogo v stegnu. — Alojzij Muhič, posestnika sin iz Jurne vasi, se je obstrlel z dinamično toko. Odrtgalo in raztrgalo mu je štiri prste desne roke. Označeni ponesrečenci se zdravijo v bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

Kruta smrt je zopet posegla s svojo koščeno roko 3. t. m. v Novem mestu med mlade vrste in ugrabila gpđčno Alojzijo Kreuz, bivšo učenko samostanske meščanske šole v Šmihelu. Pokojna je bilo tiho, marljivo in vzorno dekle. Stara ne-usmiljena znanka mladine jetika jo je položila iz šolskih klopij na bolniško postelj. Bolehala je nad eno leto, trpela mirno in Bogu vdano, dokler se ni preselila v boljši svet, stara komaj 16 let. Naj ji sveti večna luč!

Umrl je te dni v bolnišnici na Dunaju Janez Novak s Trške gore. Star je bil okrog 50 let. Nakopal si je pri vojaki hudo bolezen, ki ga je v nekaj tednih uničila.

Umrl je v Ljubljani dne 1. marca g. Anton Geba, bivši hišni posestnik. Pokojnik je bil vnet član Marijanske kongregacije gospodov in več let prav delaven sotrudnik Vincencijeve družbe v stolnici. Naj mu bodeta Bog in Marija večno plačilo za njegovo vzorno krščansko življenje!

Iz ruskega ujetništva piše z dne 25. junija 1916 iz Izvjekova neki svak svoji svakinji v Novo mesto sledeče vrstice, ki nam dovolj jasno naslikajo obžalovanja vredno življenje naših ujetnikov na Ruskem: „Draga Minka! — Nahajam se na starem mestu, kjer sem bil. Hvala Bogu, zdrav sem, kar tudi Tebi iz srca želim. Počutim se no-ja nič dobro. Lahko si misliš, da mi je dolg čas, ko je že leto minulo, odkar sem bil ujet. Ne vem sicer, bom li še kedaj srečen na svetu ali ne, a vendar upam za trdno, da takrat gotovo, kadar se zopet snidemo. Minka, ako vidiš ujetnike, ko jih žene stražnik, misli si in imej jih za srečne, ker vsaki izmed njih vé, kdaj bo prost; jaz pa ne vem. Njih pleča niso lisasta od gajžle, ker njih paznik ni zverinski človek. Moja dosedaj tudi niso, ali videl sem jih. Kakor vidiš, sem pri dobrih ljudeh. Ljubijo nas, kakor je ljubil Kain Abelna. Imel bi Ti veliko povedati, ko bi Ti mogel ustmeno. Pozdravljam Te...“

Prebiranje črnovojnikov po pozivnem razglasu „S“ letnikov 1872. do 1891. za politični okraj Rudolfovo vrši se v času od 12. do 15. marca, in sicer pridejo na vrsto 12. marca občine: Rudolfovo, Šmihel-Stopiče, Brusnice. Dne 13. marca občine: Bela cerkev, Št. Peter, Toplice, Poljane, Čermošnjice, Mirna peč, Prečna, Gor. Polje, Orehovica, v gostilni Ivana Ferliča v Rudolfovem. 14. marca občine: Žužemberk, Dvor, Ajdovec, Smuka, Zagradec, Ambrus, v šolskem posloju v Žužemberku. Dne 15. marca občine: Trebnje, Doberniče, Vel. Loka, Mirna, Selo pri Šumberku, v občinski pisarni v Trebnjem. — Pri tem se posebno opozarja na to, da se prične prebiranje vsak dan vže ob sedmi uri zjutraj. Gospod župan ali njegov namestnik naj toraj svoje črnovojnike pravočasno na lice mesta pripelje. Prebiranje se vrši po občinah in v vsaki občini po rojstnih letnikih. Vsak črnovojnik mora biti po celem životu čisto umit in popolnoma trezen. V bližini kraja prebiranja in v pregledovalnih sobah mora biti popolen mir. Prestopki se bodo ostro kaznovali.

Kazen privezovanja odpravljena. Cesar je izdal naslednje armadno in mornariško povelje: V zaupanju na vedno izkazano disciplino in v težkem vojnem času sijajno preizkušeni duh moje hrabre obrambne sile ukazujem, da se odpravi kazen privezovanja. Baden, 2. marca 1917. Karol I. r.

Nerazumljiva tatvina. V župni cerkvi v Škalah pri Velenju so neznaní zlikovci zvon ukradli naravnost iz zvonika. Ko je prišel cerkovnik jutranjico zvonit, mu je ostala vrv v roki. Takoj gre gledat v zvonik in je začudeno videl — da je zvon izginil. Morda ga je bilo strah pred vojno. Zares čudna tatvina.

Frančiškanski samostan v Brežicah je popolnoma uničen; po izjavi komisije se bo moral do tal podreti; bivanje v njem je prepovedano. Cerkev je hudo poškodovana, stranska kapela se bo sama porušila, zvonik bodo morali podreti.

Ključ izdajalec morilk. V Osjeku so našli umorjenega 76 let starega Antona Loužila. V sobi so našli hišni ključ, ki ga je morilec pozabil. Policija je šla od vežnih vrat do vežnih vrat in poskušala, katera vrata bo ključ odklenil. Ko je dognala, katera vrata so prava, je tudi izvedela, da je neka služkinja Marija Mlinarič dala napraviti nov ključ. Mlinaričeva, 19 let staro dekle iz Rogaške Slatine, je bila aretirana ter je priznala, da je pohotnega starca večkrat obiskovala. Starec ji je dajal denar. Pri starcu je opazila, da ima mnogo denarja ter se ji je vzbudil pohlep po denarju. Nagovorila je svoji znanki Marijo Halužan in Marijo Bildo, da starca umore in si denar razdele. Dekleta so prišle k starcu v sobo in ga napadle. Halužan ga je udarila s sekuro po glavi. Po izvršenem umoru so si denar razdelile. Vse tri morilke so že pod ključem.

Naročajte „Dolenske Novice“!

Kakšne letine smo imeli v adleški župniji v zadnjih 30. letih.

J. Šušelj. (Dalje.)

L. 1908. Letina je bila kljub silni vročini in suši tega leta še dosti dobra, kakršne ni nikdo pričakoval. Le za krmo je bila prav slaba. Prav dobro je obrodilo sadje, posebno še slive, ki so imele prav nizko ceno. Prodajali so jih mernik po 80 h do 1 K, po metliški okolici pa neki celo samo po 40 h mernik. Vsled silne suše so bile prav drobne. Trta pa je ne navadno obilo obrodila. Trgati smo začeli v sredi septembra. Toda grozdje ni bilo zdravo in je močno gnilo in se osipalo. Gnil je posebno javor, osipala pa se je posebno kraljevina, ki se je precej posušila. To je bilo tudi vzrok, da smo začeli preje trgati. Natrgali so ljudje sploh prav veliko, da zopet marsikdo ni imel zadosti posodja. Nekateri so pustili mošt kar v kadeh, ker niso imeli kam ž njim. Mošt pa je bil precej kisel, ker več vrst trt še ni bilo dozorelo, ko smo trgali. Zato tudi ni imel cene. Prodajali so ga na debelo po 30 do 40 h liter.

L. 1909. Letina je bila dobra, za nekatere pridelke celo prav dobra, kakor sadje, jabolka, hruške, orehe, kakor tudi za zelje in repo. Prve krme pa je bilo večinoma malo, otave pa prav obilno, nekateri so jo kosili celo dvakrat. Tudi strni so dobro obrodile, kakor tudi proso. Prav slabo pa je obrodil krompir, kakor že več let ne, ker ga je napadla strupena rosa, vsled katere se je posušila čima že meseca junija in julija. Dobili so ga ljudje malo in je bil prav neokusen. Ni se dal skuhati in je ostal vedno trd. Po shrambah je že v jeseni odganjal. Vinska letina pa je bila prav dobra, kakor tudi po drugi Beli Krajini. Ljudem je zopet primanjkovalo posodja. Grozdje pa je močno gnilo, vsled česar je bilo vino tudi nestalno in se ni čistilo. Cena moštu je bila pri nas 20 do 24 h liter, po drugih krajih pa celo izpod 20 h, kakor v črnomaljski, semiški in metliški župniji, kjer jim je bilo ostalo še precej vina iz leta 1908. Ker je bila po teh župnijah leta 1908 prav dobra vinska letina, zato so ga pa tudi še poletu ponujali liter celo po 16 do 18 h, ker so se bali, da ne bodo imeli posodja za vinski pridelek v jeseni. — Naj omenim tu še, da je bilo v tem letu pri nas tudi veliko brinja, za katerega so dobili naši ljudje lepe novce. En sam trgovec iz Starega Trga ga je odpeljal od nas osem voz, to je okrog 700 mernikov, in je plačal mernik po 2 K 60 h. — K sklepu naj še dodam, da se je že v jeseni, kakor tudi po zimi in proti spomladi l. 1910 mnogo vina ljudem spridilo, nekaterim po več hektolitrov, posebno še tistim, ki ob trgatvi niso odbirali gnilobe, ali pa niso pravočasno pretakali in sodov pred pretakanjem zažvepljali. Vino je kar počrnelo in je postalo gosto in grdo, kakor lug. Pa tudi drugi sadeži sploh se po zimi niso držali in so močno gnili, kakor korenje, koleraba, pesa in sadje. (Dalje sledi.)

Vojna pesem.

Odšli so v boj junaki mladi napeli svoje so moči.

A polja, travniki so tu ostali in pesem kmeta več se ne glasi in gozdi v bóli vsi so zaječali nebo krvavo pa žari. —

Kedaj pač pride tisti srečni čas, ko lahko bode veter nov zavel, ko se ne bo razlegal topov strel, ko bo vesela zopet vsaka vas.

Nad vsem, kar zdaj je pusta pokrajina bo krožil ptiček in o miru pel spet rasla bode nova domovina.

Radko.

Razvedrilo.

Čuden rodovnik. Aleksander Dumas je bil že po zunanem videti, da se po njem pretaka zamorska kri. Nek plemič, ki je bil posebno ponosen na svoje plemstvo, se je delal nevednega ter vprašal pesnika: „Ali je res, kar se govori, da je bil vaš oče mešanec (mulat)?“ — Dumas odgovori čisto mirno: „To vé ves Pariz.“ — Oni nadaljuje: „Torej je bil vaš stari oče“ — „zamorec — hočete reči; tudi to je znano tako, da nihče o tem ne govori,“ odvrne Dumas. — „Če smem še vprašati, kaj pa vaš praded?“ — Dumas je resnobno odgovoril: „Moj praded je bil pa opica; kajti moj rodovnik se tam začne, kjer se vaš konča!“

Pri urarju. Kupec: „Ura, ki sem jo pri vas kupil, je šla le tri dni, pa je obstala — in vi ste rekli, da dobro gré!“ — Urar: „Ja, lepo vas prosim, če bi vi tri dni hodili, menin, da bi se tudi radi ustavili!“

Slaba vest. Sodnik zatoženču, ki je zaradi navijanja cen dobil mesec dni zapora in petsto kron denarne kazni: „Ali se bote pritožili?“ — Zatoženec: „Bi se, če bi le vedel, da ne bi še več dobil!“

Besedica „če“:

Kdor ima vero, goré prestavlja — če slabo zemljepisje zna.
Vino stori človeka veselega — če ni kiselca.
Pomislil na konec — če hočeš gorečo smodko v usta djati.
Lasje na glavi so preštet — če je kdo čisto plešast.
Kdor trka, se mu odpre — če ne pride dolgá terjat.
Ni boljsega, kakor dobra juha — če je dober kos mesá notri.
Mačka v žaklji kupiti ne kaže — če ima žakelj ljuknujo.
Stara ljubezen ne rjavi — če je dobro pozlačena.
Čevljar ima „smolo“ — če smole nima.

Raznotero.

Pretužna usoda kaznjencev v Sibiriji. S smrtjo grofa Kazimova, glavarja stare ruske plemenitaške družine, ki je te dni v starosti 80 let umrl v Petrogradu, je končana žaloigra, ki je svoj čas v Rusiji povzročila veliko pozornosti. Leta 1862. je bil takrat 25 letni grof Kazimov obsojen na dosmrtno delo v Sibiriji, češ, da je iz ljubosumnosti zahrbtno ustrelil svojega prijatelja kneza Dimitrija Dolgorukega. Kazimov, ki je bil častnik petrograjske garde in posestnik največjega premoženja Rusije, je bil izobčen iz armade in je petdeset let živel kot kaznjencev v Tomsku, dokler ni pred petimi leti nek petrograjski delavec na smrtni postelji priznal, da je umoril kneza Dolgorukega, da maščuje svojo sestro, katero je knez zapepljal. Grof Kazimov se je vrnil v Petrograd, ni pa hotel zahtevati nazaj svojega družabnega stališča in svojega premoženja, živel je ločen od vseh ljudi kot pravi samotar.

Največje skladišče municije na svetu je zletelo v zrak v Arhangelsku, dne 27. januarja. Katastrofa je imela popolnoma značaj potresa in je zahtevala na tisoče človeških življenj. Zaloge municije in vojnega materiala so pokrivalo prostor, dolg dva kilometra in širok eden kilometer. Eksplozije so se vršile druga za drugo. Pri prvi eksploziji se je zrušil dva km oddaljeni kolodvor. Škodo cenijo na več milijonov rubljev. Splošno se sodi, da se gre ne za premajhno pazljivost, marveč da se je kljub močni straži posrečilo gotovim osebam vtihotapiti peklenski stroj v skladišče. Doslej so zaprli 11 Fincev, ki so osumljeni, da so povzročili eksplozijo.

Izobčenje izdajalca Venizelosa. Nedavno so v Atenah na svečan način izobčili iz grške cerkve in zavrgli izdajalca

domovine znanega Venizelosa. O tem pišejo časopisi: Ves obred se je izvršil ob silno veliki množici ljudstva na Marsovem trgu v Atenah. Najprej so sežgali podobo Venizeloso. Pri tem je zaklical neki mož: „Smrt izdajalcu in vsem njegovim tovarišem!“ ter vrgel na kup pepela velik kamen, nakar je jelo padati kamenje od vseh strani, da ga je bilo cel kup. Nekateri so prišli celo z marmornatimi ploščami, ki so imele razne zaničljive napise — v trajno svarilo vsem bodočim rodovom. Nato je prikorakala grška duhovščina s svojim pravoslavnim škofom, ki ga je množica hrupno pozdravila. Škof se poda h kupu kamenja na vzvišen prostor ter zaluča z zaničevanjem na obrazu kamen na kup, zraven pa zakliče: „Bodi izobčen Eleverij Venizelos, izdajalec kralja in domovine!“ Tudi drugi duhovniki so se približali in prav tako naredili. Zdaj se dvigne mlád duhovnik s črno brado, stegne roki in zavpije: „Anatema (izobčen bodi!). Proč z izdajalcem! Bodi proklet v življenju in smrti!“ — Holandski list Courant pripomni: „Zdelo se je, da ne bo konca ne kraja silnega ogorčenja in ostrih obsodb, ki so odmevale po ulicah. Razburjenje med množico se še dolgo po tem dogodku ni poglelo.“ — Venizelos je tako izbrisan iz grške zgodovine.

V času pomanjkanja. V neko pariško prodajalno je prišel nedavno gospod, kupil pet žemelj in jih začel drugo za drugo dajati svojemu psu. Iz šole so ravno prihajali otroci in se kmalu vsuli krog zapeljivega prizora pred pekarno. „Kaj takega!“ se zavzame eden dečkov. „Ali te kaj briga?“ ga osorno zavrne gospodar psa. „Nič,“ odvrne deček; „reči sem hotel samo, da bi bil rad vaš pes.“

Zakaj se gre? Zakaj se prav za prav gre v sedanji svetovni vojni? Časopis „Die Flagge“ Februar 1917, Nummer 2, pravi na strani 42.: „Nemčija mora postati svetovna velevlast. Za ta smoter se peha v resnici sedanja vojna: ali bode k dosedanjim svetovnim velevlastim, Angliji, Rusiji in Ameriki, še kot četrta prišla Nemčija, ali ne.“ Ker se vsako podjetje cení po končnem izidu, nam bo izid vojne pokazal, ali bo Nemčija mogla postati svetovna velevlast, ali bo morala zadovoljna biti s svojo domačijo.

Solčni in lunini mrki in potresi. Neki Krakovski list poroča o potresnih prerokovanjih grofa dr. H. Krasinskega v Mszani Dolni v Galiciji. Dr. Krasinski že mnogo let proučuje zvezo med solčnimi in luninimi mrki ter potresi. Temeljem svojih preiskav je bil Krasinski meseca julija 1908 izjavil, da bodo koncem tega leta v Italiji katastrofalni potresi. In res je 29. decembra 1908 nastal grozoviti potres, ki je porušil Mesino. Proti koncu minulega leta je grof Krasinski naprej napovedal potrese, ki so nastali meseca januarja t. l. Sedaj prerokuje grof Krasinski katastrofalne potrese za čas od dne 20. junija do 30. julija ter za december 1917, ki bodo istotako v vzročni zvezi z mrki ter jih bomo čutili posebno v Evropi.

Babilonski most. Mesti San Francisco in Oklahoma v Severni Ameriki, ki jih loči 8 km širok zaliv, sta sklenili, da zgradita čez zaliv most, ki bo največji na celem svetu in bo stal 150 milijonov kron. Če se jim le ne bodo zraven zmešali jeziki in pamet.

Veliki cesar

je bogato ilustrovana in mična knjižica, ki je pred kratkim izšla. Cena 1 krona, po pošti 20 vinarjev več. Prodaja se v Novem mestu pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvat, v Ljubljani v Katol. Bukvarni, v Kranju v „Iliriji“. — Šole pa lahko naročajo knjižico pri izdajatelju Fr. Petriču, mestnem učitelju v Ljubljani, Glince, vila „Mila“. Knjižica zasluži vsled svoje lepe in domoljubne vsebine vsestranskega priporočila.

Loterijske številke.
Gradec, 28. februarja 72 20 48 52 86

Zahvala.

Za prisrčne dokaze sočutja ob boleznih in smrti našega ljubljene očeta in dobrega starega očeta, gospoda

MIHAELA ZEGA

c. kr. sodn. sluge v p.

ki je dne 2. marca ob 4. uri popoldne, previden s sv. zakramenti, v 87. letu, mirno zaspal v Gospodu in bil dne 4. marca pokopan na pokopališču v Šmihelu v družinski grobnici ob strani svoje soproge, izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo, posebno še preč. gospodu P. Atanaziju za večkratne tolažilne obiske v času bolezni. Nadalje se prisrčno zahvalujemo preč. gosp. kanoniku Erzarju, preč. kapitejski duhovščini, oo. frančiškankom, gg. Usmiljenim bratom, g. ravnatelju Krajecu, gg. c. kr. sod. svetnikom, sodnikom, uradnikom, c. kr. sodn. slugom in jetniškim paznikom, ki so ga nosili in sploh vsem, ki so spremili rajnika na njegovi zadnji zemeljski poti. — Bog plačaj!

Priporočujemo pokojnika v blag spomin in molitev.

NOVO MESTO, 6. marca 1917.

Zalujoča rodbina:
Zega-Ludwiger.

Izjava.

Izvedel sem, da trosijo zlobni jeziki po Kandiji vedoma laž, da je podpisani kriv, da dobiva Kandija slabo moko, slabšo kot v mestu. Da je ta govorica bedastoča, je že iz tega razvidno, ker tudi podpisani sam dobiva moko v Kandiji.

Moko odkazuje občinam prav po svoji volji vojni žitni zavod v Ljubljani in nima podpisani na to nikakega upliva. Pač pa je podpisani pri zavodu že uradno prosil, da bi dobivala Kandija boljšo moko kot doslej, ker je sedanja res neuzitna.

Okrajni žitni nadzornik: Skalický.

125-0-2

Čevlje

z lesenimi podplati

Najboljši sistem brez konkurence!

Št. 23-30 31-35 36-39 40-48

K 18— K 21:50 K 25— K 28—

Razpošilja na drobno in debelo.

Trgovcem velik popust!

Jos. KASTELIC,

NOVO MESTO, Kastelčeva ulica 112/b.

Komur ne ugaja, denar nazaj, toraj nobene rizike!!

Na kmetijski šoli na Grmu se sprejme

vrtnarski pomočnik

pod ugodnimi pogoji. Ponudbe s spričali je poslati na ravnateljstvo šole na Grmu, pošta Novo mesto.

128-0-2

Pozor, gospodinje!

OLJE

(nadomestek za pravo olje)

najfineše, namizno, garantirano očiščeno, zdravniško priporočeno za vsakovrstne solate, se dobi v praških:

zavitek za 1 liter 1 K 30 h

zavitek za 2 litra 2 K 50 h

20 zavitev po 1 liter 24 K — h

100 zavitev po 1 liter 110 K — h

Razpošilja: RUDOLF AHČAN, trgovec s kolonialnim blagom v Zagorju ob Savi.

Gospodinje se opozarjajo na najnovejšo iznajdbo finega namiznega olja, katero je v teh časih nezdrave in slabe prehrane kot posebno pospešujoče, zdravniško priporočeno sredstvo.

121-3-3